

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

1. Det er en følge af det i 1973 indgåede forsvarsforlig, at kun en del af de værnepligtige, der er udskrevet som tjenstdygtige til forsvaret, skal indkaldes til aftjening af normal værnepligt. Dette har bevirket, at der i foråret 1975 havde dannet sig et overskud af værnepligtige udskrevet til forsvaret på omkring 19.000 værnepligtige, ligesom der på dette tidspunkt var ca. 3.000 overskydende værnepligtige udskrevet til civilforsvarskorpset og ca. 9.000 civile værnepligtige, der afventede møde ved civilt arbejde. Overskuddet af værnepligtige, den såkaldte værnepligtspukkel, var stadigt voksende, idet ca. 30 pct. af den årlige tilgang på ca. 27.300 udskrevne værnepligtige var i overskud.

På denne baggrund traf regeringen den 20. marts 1975 beslutning om en regulering af værnepligtsmassen. Beslutningens hovedpunkter kan gengives således:

- 1) Overførelse af overskydende værnepligtige — udskrevet før den 1. januar 1975 — til civilforsvaret uden for civilforsvarskorpset og dermed fritagelse for normal værnepligtstjeneste.
- 2) Løbende overførelse af herefter udskrevne overskydende værnepligtige til civilforsvaret uden for civilforsvarskorpset og dermed fritagelse for normal værnepligtstjeneste.
- 3) En systematisering af den bestående adgang for værnepligtige til at ønske indkaldelse til forsvaret eller civilforsvaret med den virkning, at der gives afkald på muligheden for overførelse til civilforsvaret uden for civilforsvarskorpset („frivillig værnepligtstjeneste“).
- 4) Afskaffelse af adgangen til at blive midlertidig hjemsendt efter mødet ved forsvaret eller civilforsvaret med henblik på overførelse til civilt arbejde.

Denne regulering af værnepligtsmassen har betydet, at de overskydende værnepligtige udskrevet til forsvaret eller civilforsvarskorpset eller overførte til civilt arbejde er fritaget for normal værnepligtstjeneste, ligesom der er søgt skabt balance mellem tilgang af og behov for værnepligtige i forsvaret eller civilforsvaret. Der er desuden opnået større overensstemmelse mellem kapaciteten ved civilt arbejde og det antal civile værnepligtige, der årligt skal indkaldes hertil.

Forud for regeringsbeslutningen af 20. marts 1975 havde der fundet drøftelse sted i folketingets forsvarsudvalg og i det særlige 8-mandsudvalg om forsvarsordningen, hvor der blev fremsat forslag

om yderligere reguleringer af de værnepligtiges forhold. Det blev således fremhævet, at de omfattende fritagelser for normal værnepligtstjeneste af værnepligtige aktualiserede indførelsen af en ordning med forbedret aflønning af de værnepligtige i overensstemmelse med betænkning nr. 499/1968 fra forsvarsministeriets klimaudvalg om de værnepligtiges økonomiske og sociale forhold samt folketingsbeslutningen af 5. maj 1970 om gennemførelse af en forbedret aflønningsordning for de indkaldte værnepligtige. Desuden henstillede man under drøftelserne i disse udvalg til nærmere overvejelse, hvorvidt der burde stilles forslag om at begrænse det tidsrum, hvori der er adgang for de værnepligtige til at ansøge om overførelse til civilt arbejde, til et kortere tidsrum, f. eks. 4 uger, efter modtagelse af meddelelse om, at de vil blive indkaldt til værnepligtstjeneste.

Af hensyn til ønsket om en hurtig beslutning om regulering af værnepligtsmassen på grund af den meget generende situation med det store antal overskydende værnepligtige blev de nævnte planer — der kun kunne gennemføres ved en lovændring — foreløbigt stillet i bero.

2. Til at arbejde videre med spørgsmålet om en forbedret aflønningsordning for de værnepligtige nedsatte forsvarsministeriet ved skrivelse af 11. juni 1975 en arbejdsgruppe, med repræsentanter for forsvarsministeriet, indenrigsministeriet, finansministeriet, ministeriet for skatter og afgifter, socialministeriet samt repræsentanter for forsvarets og civilforsvarets talsmandsorganer med den opgave at undersøge og vurdere spørgsmålene om naturalydelse kontra kontantydelse til værnepligtige og fremkomme med forslag til principper for en forbedret aflønningsordning for værnepligtige på baggrund af klimaudvalgets betænkning fra 1968, folketingsbeslutningen af 5. maj 1970 og den siden da stedfundne udvikling.

De civile værnepligtiges forhold var ikke omfattet af arbejdsgruppens kommissorium, men det blev tilkendegivet, at de civile værnepligtiges vilkår i forbindelse med gennemførelsen af en forbedret aflønningsordning skulle tages op til særskilt overvejelse og drøftelse med henblik på en samlet vurdering af vilkårene for aftjening af værnepligten ved civilt arbejde.

Da der nu er søgt om bevillingsmæssig tilslutning til en forbedret aflønningsordning for forsvarets og civilforsvarets værnepligtige med virkning fra den 1. april 1976, er det nødvendigt at tage stilling til de civile værnepligtiges vilkår.